

PREGLED MESA I ORGANA NAKON KLANJA PREMA PROPISIMA EU

Zdolec¹, N.

U osiguranju zdravstvene ispravnosti mesa i mesnih proizvoda od mjesta primarne proizvodnje do stavljanja u promet nužan je cjelovit pristup, a primarna odgovornost postavljena je pred subjekte u poslovanju hranom u svim fazama proizvodnje. Službene kontrole svih namirnica životinjskog podrijetla obuhvaćaju sve čimbenike koji su značajni za zaštitu javnog zdravlja, ali i zdravlja i dobrobiti životinja. U proizvodnji mesa zadaća službenih kontrola jest utvrditi pridržavaju li se subjekti u poslovanju s hranom općih i specifičnih pravila higijene, postavljenih kriterija i zahtjeva, sve u cilju što potpunije zaštite zdravlja i interesa potrošača. U tom pogledu službene kontrole obuhvaćaju provjeru stanja (audit) glede aktivnosti subjekata, te inspekciju uključujući i provjeru samokontrole proizvođača.

Zadaci veterinarske inspekcije u klaonicama su: provjera podataka o prehrambenom lancu (engl. Food Chain Information, FCI), pregled životinja prije klanja, nadzor nad provođenjem načela dobrobiti životinja, pregled mesa i organa nakon klanja, nadzor nad specifičnim rizičnim materijalom i nusproizvodima klanja te laboratorijske analize. U pogledu pregleda mesa i organa nakon klanja postavljeni su minimalni zahtjevi pregleda prema vrstama i kategorijama životinja:

a) telad do 6 tjedana starosti

- inspekcija glave i vrata; zasijecanje i pregled *Inn. retropharyngei*; inspekcija usne šupljine i ždrijela; palpacija jezika; uklanjanje tonzile

- inspekcija pluća, dušnika i jednjaka; palpacija pluća; zasijecanje i pregled *Inn. bifurcationes, eparteriales* i *mediastinales*). Dušnik i glavni bronhi otvaraju se uzdužno, a pluća se prerezuju okomito na glavne osi; zasijecanje nije nužno ako se pluća

odbacuju

- inspekcija osrčja i srca; zasijecanje srca uzdužno radi otvaranja klijetki te rez kroz srčanu pregradu

- inspekcija ošita

- inspekcija jetre i limfnih čvorova jetre i gušterače; palpacija te zarezivanje jetre i *Inn. portales* u slučaju potrebe

- inspekcija želučano-crijevnog trakta, mezenterija, *Inn. gastrici, mesenterici craniales et caudales*; palpacija i, u slučaju potrebe, zarezivanje limfnih čvorova

- inspekcija i, u slučaju potrebe, palpacija slezene

- inspekcija bubrega; zarezivanje bubrega i bubrenih limfnih čvorova u slučaju potrebe

- inspekcija porebrice i potrbušnice

- inspekcija i palpacija pupčane regije i zglobova; u sumnjivim slučajevima zarezivanje pupčane regije i otvaranje zglobova; pregled sinovijalne tekućine

b) goveda starija od 6 tjedana

- inspekcija glave i vrata; zarezivanje i pregled *Inn. mandibulares, retropharyngei, parotidei*; pregled vanjskih žvačnih mišića zarezivanjem 2 reza paralelno s mandibulom, te unutrašnjih žvačnih mišića; oslobađanje jezika od okolnih struktura radi inspekcije i palpacije te inspekcije usne šupljine i ždrijela; uklanjanje tonzila

- inspekcija pluća, dušnika i jednjaka; palpacija pluća; zasijecanje i pregled *Inn. bifurcationes, eparteriales et mediastinales*. Dušnik i glavni bronhi otvaraju se uzdužno, a pluća prerezuju na okomito na glavne osi; zasijecanje nije nužno ako se pluća odbacuju

- inspekcija osrčja i srca; zasijecanje srca uzdužno radi otvaranja klijetki te rez kroz srčanu pregradu

- inspekcija ošita

¹ Nevijo Zdolec, dr. vet. Med., Zavod za higijenu i tehnologiju animalnih namirnica, Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Heinzelova 55, E-mail:nzdolec@vef.hr

**Želimo Vam sretan Božić
i uspješnu
Novu 2007. godinu**

Hrvatska kvaliteta

www.mesnice-fiolic.hr

Certifikacija prema normi
EN ISO 9001:2000
i HACCP sustavu

- inspekcija i palpacija pupčane regije i zglobova mladih životinja; kod sumnje zarezivanje pupčane regije i otvaranje zglobova; pregled sinovijalne tekućine

d) kopitari

- inspekcija glave i, nakon oslobađanja jezika, ždrijela; palpacija i, u slučaju potrebe, zarezivanje *Inn. mandibulares, retropharyngei, parotidei*; oslobađanje jezika od okolnih struktura radi inspekcije i palpacije te inspekcije usne šupljine i ždrijela; uklanjanje tonzila

- inspekcija pluća, dušnika i jednjaka; palpacija pluća; palpacija i, u slučaju potrebe, zasijecanje i pregled *Inn. bifurcationes, eparteriales et mediastinales*. Dušnik i glavni bronhi otvaraju se uzdužno, a pluća prerezuju okomito na glavne osi; zasijecanje nije nužno ako se pluća odbacuju

- inspekcija osrčja i srca; zasijecanje srca uzdužno radi otvaranja klijetki te rez kroz srčanu pregradu

- inspekcija ošita

- inspekcija, palpacija i, u slučaju potrebe, zarezivanje jetre i *Inn. portales*

- inspekcija želučano-crijevnog trakta, mezenterija, *Inn. gastrici, mesenterici craniales et caudales*; u slučaju potrebe zarezivanje limfnih čvorova

- inspekcija i, u slučaju potrebe, palpacija slezene

- inspekcija i palpacija bubrega; zarezivanje bubrega i *Inn. renales* u slučaju potrebe

- inspekcija porebrice i potrbušnice

- inspekcija spolnih organa pastuha (osim penisa ako je već odbačen) i kobilica

- inspekcija vimena i limfnih čvorova i, u slučaju potrebe, zarezivanje *Inn. supramarii*

- inspekcija i palpacija pupčane regije i zglobova mladih životinja; kod sumnje zarezivanje pupčane regije i otvaranje zglobova; pregled sinovijalne tekućine

- sivi i bijeli konji pretražuju se na melanozu i melanome pregledom mišićja i *Inn. subrhomboidi* ispod lopatične hrskavice. Bubrezi se pregledavaju na poprečnom prerezu.

e) svinje

- inspekcija glave i vrata; zarezivanje i pregled *Inn. mandibulares*; inspekcija usne šupljine, ždrijela i jezika

- inspekcija pluća, dušnika i jednjaka; palpacija pluća i *Inn. bifurcationes, eparteriales et mediasti-*

nales. Dušnik i glavni bronhi otvaraju se uzdužno, a pluća prerezuju okomito na glavne osi; zasijecanje nije nužno ako se pluća odbacuju

- inspekcija osrčja i srca; zasijecanje srca uzdužno radi otvaranja klijetki te rez kroz srčanu pregradu

- inspekcija ošita

- inspekcija jetre i limfnih čvorova jetre i gušterače; palpacija jetre i *Inn. portales*

- inspekcija želučano-crijevnog trakta, mezenterija, *Inn. gastrici, mesenterici craniales et caudales*; palpacija i, u slučaju potrebe, zarezivanje limfnih čvorova

- inspekcija i, u slučaju potrebe, palpacija slezene

- inspekcija bubrega; zarezivanje, u slučaju potrebe, bubrega i bubrežnih limfnih čvorova

- inspekcija porebrice i potrbušnice

- inspekcija spolnih organa (osim penisa ako je već odbačen)

- inspekcija vimena i limfnih čvorova; zarezivanje limfnih čvorova vimena kod krmača

- inspekcija i palpacija pupčane regije i zglobova mladih životinja; kod sumnje zarezivanje pupčane regije i otvaranje zglobova

f) perad

- inspekcija trupova i organa reprezentativnog uzorka peradi

- detaljna inspekcija slučajnog uzorka iz jata peradi istog podrijetla, proglašeni higijenski neispravnima

- daljnje dodatne pretrage u slučajevima sumnje da bi pregledano meso peradi moglo biti neispravno za prehranu ljudi

g) divljač iz uzgajališta

- inspekcija, palpacija i, u slučaju potrebe, zarezivanje sumnjivih promijenjenih dijelova

- pregled nakon klanja koji se odnosi na goveda, male preživače, svinje i perad primjenjuje se na pripadajuću vrstu divljači

- u slučaju klanja divljači na mjestu podrijetla, službeni veterinar u klaonici provjerava prateću dokumentaciju

h) slobodno živuća divljač

- „*post mortem*“ pregled obavlja se čim je prije moguće nakon dospjeća u objekt

- inspekcija trupova, tjelesnih šupljina i organa s ciljem otkrivanja promjena koje nisu u vezi s postupkom odstrjela; provjera je li smrt posljedica odstrjela ili nečeg drugog; ukoliko se procjena

Pregled mesa i organa nakon klanja prema propisima EU

ispravnosti mesa ne može obaviti na osnovi samo inspekcije, poduzimaju se dodatne laboratorijske pretrage

- ocjena organoleptičkih odstupanja
- palpacija organa
- dodatne pretrage pri sumnji na ostatke biološki štetnih tvari (biorezidua)
- provjera čimbenika koji bi meso mogli učiniti rizičnim za zdravlje potrošača:
 - nefiziološko vladanje ili poremećaj općeg stanja životinje, prema izvješću lovaca
 - generalizirani tumori i apscesi
 - upala zglobova, testisa, patološke promjene u jetri ili slezeni, upala crijeva ili pupka
 - prisutnost stranih tijela u tjelesnim šupljinama, želucu ili crijevima, diskoloracije porebrice i potrbušnice (kad su organi prisutni)
 - prisutnost parazita
 - nastanak većih količina plina u želučano-crijevnom traktu s diskoloracijama unutrašnjih organa (kad su prisutni)
 - opsežne promjene boje, konzistencije i mirisa mišićnog tkiva i organa
 - otvoreni prijelomi
 - mršavost i/ili generalizirani ili lokalizirani

- edemi
 - priraslice
 - druge vidljive promjene, poput putrefakcije
 - u slučaju potrebe, kičmena moždina i glava rasjecaju se uzdužno
 - ako sitna divljač nije eviscerirana odmah nakon odstrjela post mortem pregled obavlja se na reprezentativnom uzorku divljači iz istog odstrjela
 - u slučaju sumnje, obavljaju se dodatna zarezivanja i rasijecanja dijelova trupova s ciljem postavljanja točne dijagnoze

Uspoređujući trenutno važeći propis u RH „Pravilnik o načinu obavljanja veterinarsko-sanitarnog pregleda životinja prije klanja i proizvoda životinjskog podrijetla“ (NN 53/91) i navedene odredbe iz Uredbe (EZ) 854/2004 o službenim kontrolama proizvoda životinjskog podrijetla namijenjenih prehrani ljudi, zapažaju se samo mala odstupanja i razlike u tehnici i zahtjevima pregleda mesa i organa nakon klanja. Tako je, primjerice, našim propisom, za razliku od EU Uredbe, propisano obvezno zarezivanje portalnih limfnih čvorova goveda te zarezivanje *Inn. inguinales superficiales* svinja (uz *Inn. mandibulares* i *Inn. mandibulares accesorii*, te *Inn. supramammarici*). ■

SEDLIĆ d.o.o.

za proizvodnju i trgovinu

43232 Berek, Berek 171, Hrvatska

tel: 043/548-905; fax: 043/548-904

mob: 099/ 222-2-222

e-mail: domagoj@sedlic.hr

- A) sve vrste krmnih smjesa, sojina sačma (najpovoljnija cijena uvrećane sojine sačme na tržištu)
- B) uvozne odojke i tovne svinje (do 500 komada mjesečno)
- C) steone junice i junad za tov

